

N-S-F

Dráadlooze Telefonie

NEDERLANDSCHE SEINTOESTELLEN-FABRIEK

HOOFDTELEFONS TE KORT!

Dat is de gebruikelijke uitroep op de Zondagavonden, wanneer het dráadloos concert der N. S. F. aan den gang is. Vraagt terstond om toezending van de prima hoofdtelefoon K. 17.

Dit apparaat is zoo licht en van onmerkbaare druk op het hoofd, dat speciaal Uw damesvisite tot het einde blijft.

PRIJS f 9.—.

Een andere oplossing is de luidsprekende teffoon.

Groote prijsverlaging van de Amplion-Junior, deze wordt thans tegen inzending van f 28.— toegezonden.

Omgang uit voorraad leverbaar.

Nederlandsche Seintoestellen Fabrjek,

HILVERSUM.

Adres voor den Haag:
2e Emmastraat 268, Tel. 233 B.

Adres voor Ned. Oost-Indië:
N. T. M. „Radio-Holland”,
Tandjong-Prick.

HILVERSUM

TELEF: NO
-1821-

-HOLLAND-

TEL: ADR
-SIGNAL-

PRACHT CONCERTEN GRATIS GEVEN

Doet de N. R. I. al jaren en beoogt daarmede een driedig doel.

- 1°. den bezitters van N. R. I. toestellen goede muziek te bieden, zoodat de geleverde apparaten volkomen tot hun recht komen en... met hen en ieder, die rapporten zendt of technische voorlichting noodig heeft, radio-telefonisch in contact te blijven.
- 2°. den amateurs in de gelegenheid te stellen het nuttige met het aangename te vereenigen, door gedurende zeven uren per week radio-telefonie te geven: zoodat zij de uit N. R. I. onderdeelen samengestelde toestellen kunnen probeeren en rustig kunnen experimenteeren op een zendstation als P.C.G.G. van behoorlijke sterkte en kwaliteit.
- 3°. het nemen van proeven voor het steeds meer perfectionneeren van zendstations met kleine en groote energie, waaruit tevens leerzame conclusies getrokken worden voor den bouw van ontvangers, versterkers, enz. zoodat wij den koopers het beste kunnen bieden wat er op Radio-gebied te maken is.

Onze nieuwe, schitterend ingerichte

KLANKZAAL

waar de melodieuze tonen door Radio-Musici worden opgewekt en in de miciofoons worden opgevangen, om via P.C.G.G. den aether te worden ingetrild is tevens

TOONZAAL

waar al onze toestellen als type Deka, Deka de Luxe, Deka Superieur, Bivario alsmede versterkers en diverse soorten luidsprekende telefoons zijn opgesteld om op uw verlangen de ontvangst te demonstreeren van de collega's van P.C.G.G.

FL; 2 L.O., LP, S.F.R., 5 N.O., 2 ZY, 5 S.C., 5 I.T., 5 W.A.

ABDULLA & Co., Ltd.,

173 NEW BOND STREET, LONDON W 1.
MAKERS OF SUPERB CIGARETTES.

8 NOV. 1923

No. 37

Firma W. BOOSMAN, Warmoesstraat 97,
Amsterdam. Tel. 9103 N.
Instrumentmaker der Kon. Ned. Marine.
Opgericht 1836

PRIMAIRE ontvanger voor telefonie en telegrafie
zonder lamp en spoelen, gemonteerd op ebonieten
frontplaat vanaf f 47.50

SECONDAIRE ontvanger vanaf 90.—
GENERAL RADIO condensatoren en transforma-
toren.

MURDOCK condensatoren en weerstanden.
RADION knoppen en schalen.
DUBILIER rooster en blokcondensatoren.
FRESHMAN roostercondensatoren met regel-
baren lekweerstand.

HART & HEGEMANN Radio materiaal.
PHILIPS, S. F. R. en **TELEFUNKEN** lampen.

Onze nieuwe geïllustreerde prijscourant verschijnt
binnen enkele weken en wordt op aanvraag gratis
toegezonden.

Radio Inrichting Firma Ch. Velthuisen
Oude Molstraat No. 18 's-Gravenhage
Tel. H. 2412. Radiofoon P. C. K. K.

BELANGRIJK

Heden ontvangen een zending

PHILIPS BUISLAMPEN.

laag vacuum.

Prijs **f 7.50.**

Deze lampen worden niet meer bijgemaakt.
PRIJSCOURANT GRATIS.

AMATEURS weet U dat de
TELEFUNKEN dubbelroosterlamp

R. E. 26

TIEN GULDEN en de
TELEFUNKEN enkelroosterlamp

R. E. 11

ZEVEN GULDEN kost?

SIEMENS & HALSKE A.G.
Afd. Telefunken.
Telefoon Haag 1850.

Filliale 's-Gravenhage.
Huygenspark 38—39.
Interc. letters E' en EII.

Société Française Radioélectrique.
Agentschap Den Haag. -- Tel. H. 787.
Lange Poten 15a.

S. F. R. Luidspreker.

„Wij kunnen dan ook zeggen, dat de
S. F. R. Luidspreker thans niet alleen meer
in kwaliteit der weergave superieur is, maar
ook een zeer verhoogd geluidsvolume kan
leveren”.

CORVER IN RADIO NIEUWS
van 1-9-'23.

PRIJS: met Filter f 70.—,
zonder Filter f 53.—.

„Het is geen radio-man,
die niet zelf z'n accu's laden kan”

Gedereen kan thans zelf zijn accu's op eenvoudige,
billijke en betrouwbare wijze laden met onze
ROTEERENDE-gelijkrichter.

== Prijs, geheel compleet met motor, transformator, regelweerstand, ampère-meter, schakelaar
en automatische uitschakelinrichting bij eventueel onderbreken der netspanning, f 55.— en f 65.— ==

== Steeds bij ons in bedrijf te zien. == Beschrijving met afbeelding op aanvraag. ==

C. E. B. LAAN VAN MEERDERVOORT 30 = TEL. M. 5277. **DEN HAAG**

RADIO-EXPRES

SNELDIENST VAN RADIO-NIEUWS.

OFFICIEEL ORGAAN VAN
DE NEDERLANDSCHE VEREENIGING VOOR
RADIO-TELEGRAFIE.

UITGAVE VAN N. VEENSTRA,
LAAN VAN MEERDERVOORT 30, DEN HAAG.
TEL. MARNIX 2112.

DIT BLAD VERSCHIJNT IEDEREN DONDERDAG.

De abonnementsprijs bedraagt, bij vooruitbetaling, f 2.— per halfjaar voor het binnenland en f 3.— voor het buitenland. Voor leden der Nederlandsche Vereeniging voor Radio-Telegrafie is de abonnementsprijs per halfjaar f 0.75 voor het binnenland en f 1.75 voor het buitenland, eveneens bij vooruitbetaling te voldoen.

Losse nummers f 0.15 per stuk.

Correspondentie, zowel voor Administratie als Redactie, gelieve men te zenden a/h adres: **Laan v. Meerdervoort 30, 's-Gravenhage.**

Nederland kan nu meedoen.

Vergunning verleend voor
200-meter-zender.

Aan de trans-Atlantische seino-proeven in December en Januari a.s. zal ditmaal althans één Nederlandsche amateurzender officieel kunnen deelnemen.

De heer K. C. van Rijn te Delft, secretaris der Trans-Atlantische Commissie van de N. V. v. R., heeft op zijn verzoek, gesteund vanwege de Technische Hoogeschool te Delft, een officieele vergunning verkregen om met een station op ongeveer 200 meter golf van November 1923— Mei 1924 proeven te doen. De roepleetters worden: P A 9.

Wij verheugen ons buitengewoon over het initiatief in dezen, dat tot de verlening dezer vergunning heeft geleid. Het feit, dat de Delftsche hoogleraar, prof. C. L. v. d. Bilt, zijn bijzondere belangstelling in de trans-oceanische 200-meter-proeven kenbaar maakte, is vermoedelijk aan de uitreiking der vergunning niet vreemd.

Reeds zijn door den heer van Rijn stappen gedaan om in samenwerking met eenige andere amateurs een model-kortegolfzender, — lampzender voor ongeveer 500 watt — in te richten.

Men mag vertrouwen, dat het mogelijke zal worden gedaan om

ons land, dat op gebied van trans-Atlantische ontvangst tal van specialiteiten tellt, ook thans een goed figuur te laten maken.

Een wetsovertreder . . . en toch
bravo! voor hem.

Zooals men weet, is het de bedoeling der in December en Januari a.s. weder te houden transatlantische

Loflied op „Radio Expres”.

Een amateur heeft veel gezeur,
Als hij zijn toestel maakt.
Hij stelt zich zelf heel vaak te leur,
Wanneer hij „Radio Expres” ver-
zaakt;
Want als dit blad nog niet be-
stond,
Was er geen toestel goed gezond.
En heb je nu eens geen succes,
Vraag dan in „Radio Expres”.

Den Haag.

L. v. d. Knaap.

proeven om zoo mogelijk tusschen Amerikaansche amateurs eenerzijds en Fransche en Engelsche anderzijds op 200 meter bepaald verkeer over en weer tot stand te brengen.

De mogelijkheid daarvan is intusschen op ongedachte wijze reeds nu aangetoond, ook zonder eenigen specialen maatregel om bijzondere stilte voor dit verkeer te verzekeren.

En daarbij is het een **Nederlandsch amateur**, die hier als gangmaker is opgetreden.

Van Zaterdag op Zondag tusschen 3 uur en 3.30 A. T. heeft n.l. het

ongedempte amateurstation PC11 op 203 meter een heelen tijd in correspondentie gestaan met 7 A C M, het station van een amateur te Cambridge in den staat Washington. De geheele correspondentie is door een Amsterdamschen 200-meter-specialiteit, Nul M X, gevolgd. Toevallig is de prestatie van PC11 daardoor onder controle van een getuige met zekerheid vastgesteld.

Over den zender van PC11 vernemen wij, dat deze werkt met 100 watt primaire energie; een Mullard-zendlamp wordt bedreven met 1500 à 2000 volt opgetransformeerden en gelijkgerichten wisselstroom, zoodanig afgevlakt, dat een volkomen zuivere interferentietoon bij ontvangst wordt verkregen. De plaatkring is inductief gekoppeld met de antenne ten einde golfengtevariates door slingeringen van de antenne tegen te gaan.

De antenne is overigens niet zoo heel bijzonder: het vrije einde aan een mast van 21 meter, vandaar schuin neerlopend tot bij den gootrand van het huis, waar de invoer is aangebracht. De zender werkt verder met een tgen capaciteit, 3 meter boven den grond. Dit luchtmet neemt bij 100 watt primair een antennestroom van 3 ampère op.

Het was een zeer gunstige nacht voor korte-golfwerk, waarop PC11 met Amerika correspondentie heeft kunnen voeren. Niettemin zijn door het fadingeffect (plotselinge verzwakkingen) soms wel gedeelten der correspondentie onneembaar geweest. Voor Nul M X zijn door fading precies dezelfde woorden onneembaar

Muzikale Omroep.

(Nadruk zonder bronvermelding verboden).

Uit te zenden met den zender van P C G G, den Haag,
Golflengte 1070 meter.

PROGRAMMA VOOR DONDERDAG 15 NOVEMBER 1923.

Aanvang 8 uur 30 n.m.

Sietske Hes Bolten, zang.

Alice de Leeuw van Biene, piano.

1. Purgatoire	Paladilhe.
2. Nacht und Träume	Fr. v. Schubert.
3. Aufenthalt	Fr. v. Schubert.
4. Erlkönig	Fr. v. Schubert.
5. Die Mainacht	J. Brahms.
6. Über nacht	H. Wolff.
7. Befreit	Rich. Strausz.
8. Ruhe meine Seele	Rich. Strausz.
9. Ave Maria	C. Franck.
10. Phidillée	H. Duparc.
11. Schmied Schmerz.	H. v. Eyken.

geweest als voor P C I I.

Wij betreuren zeer, dat de wet in Nederland zoodanig is, dat de behaler van een record als dit, langs omwegen, het geheim van zijn naam bewarend, zulk een technisch kunststuk te onzer kennis moest doen komen en dat wij nog hebben moeten aarzelen, dit voor het Nederlandsch

ONDER DE NULLIJK.

Een brief van de Belgische grens.

De heer W. Blommaart uit St. Jansteen schrijft:

Op de eerste plaats kom ik als zoo veel anderen u mijn dank betuigen voor hetgeen u in „Radio-Expres” aan de amateurs geeft. Lid geworden van onze vereeniging was „Radio-Nieuws” natuurlijk elke maand de langverwachte, maar toen „Expres” kwam, steeg de vreugde ten top. Nu elke week wat nieuws. En bovendien zulk praktisch nieuws. De vragenbus zal wel in geen enkel blad zoo worden nagevorscht als in „Expres”, denk ik. En dan mogen de Nederlandsche amateurs er trotsch op gaan, dat ze het reeds zoo ver gebracht hebben, dank zij den ijver en werkzaamheid, aan den dag gelegd door de oprichters en bestuurders der vereeniging.

amateurisme eervol feit bekend te maken.

Hier gaat 't echter om de eer der Nederlandsche amateurtechniek en die heeft ons ten slotte onze aarzeling doen overwinnen. Wij mogen een bravo hier niet terughouden.

Uit den aard van de zaak komen wij hier, door het dure reizen in Nederland, persoonlijk meer in aanraking met België. Ik steek daar natuurlijk ook mijn voelhorens uit, om iets te weten te komen. En als men dan de amateurs daar hoort klagen en ziet wat ze hebben, dan beseft men pas hoe ver wij hier reeds zijn. Men heeft daar „La Radiophonie Pour Tous”, verschijnt den tienden en vijftiengsten van elke maand en kost per nummer een halve franc. Abonnement voor België tien en voor het buitenland vijftien franc. Het nummer van 10 Juni was nummer 9 van den eersten jaargang. Administratie: Rue de l'Arbre-Benit, 56, Ixelles-Brussel. Ik schrijf u dit wat uitvoerig, daar ik meen, dat er nog niets over bekend gemaakt is. „Radio-Nieuws” en „Expres” zijn er wel bekend, maar de hooge prijs voor België zal wel velen beletten, er zich op te abonneeren.

Zenden en ontvangen.

In de laatste weken is herhaaldelijk geschreven over draadlooze amateur-seiners. Niet dat ik het verdedig, dit klandiestiene gedoe, doch ik kan me best begrijpen dat er menschen zijn, die blijven zoeken en streven naar vooruitgang. Alleen jammer dat dit niet openlijk mag en de Regeering zoo lang uitblijft met een toestemming en daardoor gecontroleerd verkeer. Vooral als dan de menschen zich niet ontzien om op een zeer storende lengte, tusschen 800 en 1000 meter te experimenteren. Er zijn onder de drie honderd meter toch ook nog genoeg meetbereiken waar men schitterende resultaten kan behalen en waar andere amateurs zeker met niet minder plezier naar de experimenten zullen luisteren. Wat ik me echter niet goed kan begrijpen, is dit: Zondag 25 November zat ik te luisteren op een golflengte tusschen 200 en 250 meter ongeveer. Ik hoorde een paar amateurs elkaar oproepen (ik zou haast zeggen: je voelt dat het amateurs zijn) en begon op te schrijven hetgeen zij in morse seinden. Het bleek het station „nul MX” en „nul AB” te zijn. Na eerst een tijd geseind te hebben over condensators bijplaatsen en nog veel meer gaf „OAB” te kennen dat er wel kon worden overgegaan op telefonie. En werkelijk kwam er een geluid dat mij verbaasde. Het verschil tusschen de telefonie en telegrafie was werkelijk enorm. Ik durf gerust te zeggen „keihard”. Zonder eenige versterking haast te hard om zoo gewoon te volgen. Dat was „OAB”.

Er is reeds veel geschreven over de ontvangst van de Engelsche stations maar toch zou ik mijn ervaring op dit gebied ook wel eens willen medeelen, daar ik meen, en mijn vrienden amateurs zijn het daarover eens — dat het bij mij bijzonder goed gaat en op een eigenaardige manier. Ik ontvang de Engelsche stations en vooral Londen bijzonder goed op een eendraadsantenne van ongeveer acht meter, die twee meter boven den grond in huis is gespannen. Dit heb ik gevonden door te probeeren met kleine antenne's. Ik heb daar nogal een beetje mee gewerkt. Bij een van de regen- en hagelbuien in Mei, waarbij we zulke fijne luchtstoringen van een kwartier aan één stuk konden hooren, zette ik mijn groote antenne af en hield toen het draadje, bovenbedoeld over.

Natuurlijk weer eens gaan probeeren dat daaruit kwam. Ik had een vlak spoeltje gemaakt, dat moest die-

Nadat dit station een poosje gesproken en wat mondharmica muziek gegeven had, werd „over” geroepen en begon „OMX”. Maar wat die vertelde was me een raadsel en daarvan stond ik werkelijk een oogenblik paf. OMX was niet zoo hard als OAB maar toch nog flink en beter dan ik den laatsten tijd IDZ heb. Maar hij vertelde iets dat me m'n handen in elkander deed slaan. „Hallo OAB je modulatie is iets te sterk ik heb niets anders gehoord dan zoo nu en dan het geroep „Hallo”.

Ik wist werkelijk niet wat ik hoorde. Terwijl ik, wie weet hoe ver verwijderd zat, alle twee stations hoorde tot in de puntjes komt me daar de collega van het andere station vertellen dat hij niets hoorde. Alles daargelaten dan lijkt me toch een eerste vereischte voor dergelijke menschen die iets doen wat ze niet mogen doen, dat ze toch eerst zorgen voor een behoorlijke ontvangst.

Iets later hoorde ik een Engelsch sprekend Hollandsch station. Dit noemde zich 2 S Q. „2 S Q” seinde heden 4 Nov. weder en speelde daarbij wat op een fluit. Zonder eenige versterking (dus met één gewone ontvanglamp) was het noot voor noot te volgen door de kamer. Zonder luidspreker! Dus gewoon met een (telefunken)-telefoon, op de tafel. Ik behoeft u niet te zeggen, dat ik dat voor een amateur een werkelijk schitterende prestatie vind. Golf-lengte volgens eigen opgaaf van het station 195 M. Aangezien het de vorige week ook om ongeveer half

nen als terugkoppelspoel voor de kleinere honingraats. Doorsnede 4 centimeter en bewikkeld met draad van 0,3 m.M. over een lengte van 4 c.M. Nu ging ik dit spoeltje gebruiken als antenne-spoel op mijn primair toestel. Als terugkoppeling werd eerst no. 200 gebruikt, daar die het toestel deed genereeren. Verbeeld u mijn verbazing toen ik ineens heel duidelijk een heer en daarna een dame hoorde spreken. Ik versta niet veel Engelsch, maar hoorde wel aan de dame, die het over een hond en een kat had, dat ze aan het vertellen was voor kinderen. Nu was het natuurlijk wachten tot het 2 L O klonk en daar had ik de lang gezochte.

Mijn Londensche antenne dan liep door de keuken en telkens als er nu iemand onder liep kreeg ik een verstemming. Toen heb ik ze naar boven, op den zolder gebracht en nu heb ik totaal geen last meer van eenige verstemming.

twaalf bezig was, lijkt me de mogelijkheid niet uitgesloten dat anderen Zondag ook een kans krijgen.

Schoonhoven. C. H. Kerling.

„Amateurs” in Duitsland ?

Wij hebben herhaaldelijk bericht over amateurontvangvergunningen, die eindelijk in Duitsland zouden worden verleend.

Aan de hand van een bericht in de „Voss. Ztg.” schrijft een Duitsch abonné op „Radio-Expres” ons thans echter het volgende:

Het rijkstelegraafbestuur heeft een wetsontwerp gereed om het rijksmonopolie betreffende de draadloze vaster te vestigen. Het bestuur wil zich het recht voorbehouden, bepaalde personen zonder opgaaf van redenen van gebruik der draadloze buiten te sluiten. De contróle strekt zich ook uit over amateurstations. Slechts zeer bepaalde toestellen en schakelingen worden toegelaten. De wet schijnt de vrije concurrentie in industrie en handel te willen beperken.

Fabrikanten en ook handelaars en zelfs tusschenpersonen moeten hun bedrijf aanmelden bij het telegraafbestuur; afzonderlijke boeken houden en de levering van toestellen of onderdeelen aanmelden. Vóór den aankoop moeten zij zich vergewissen dat de koöper een vergunning bezit. Alleen bij verkoop naar het buitenland is dit niet nodig.

Tegen overtredingen worden niet slechts boeten, maar ook vrijheidsstraffen bedreigd. De politie krijgt

Het mooiste van de grap is, dat ik niet met de terugkoppelspoel werk. Ik zet er 100, 150 of 200 bij als terugkoppeling en als ik dan de golf heb, behoeft ik niet anders te doen dan de brandspanning verlagen. De golf wordt nu sterker en de condensator moet ook nog wat draaien. Als op deze manier de afstemming werkelijk in de puntjes is, en dat is niet zoo moeilijk, dan is het geluid het sterkst, en nog zoo zwak niet ook voor één lamp, en Zuster Buitenhuis is foetsie en wel zoover, dat je alles aan het toestel kunt aanpakken, zonder eenig gebrom of gepiep. Zelfs heb ik eens, terwijl er een ander zat te luisteren de antenne tusschen de handen genomen, zonder dat de luisteraar er eenigen last van had. Vindt U dit ook niet eigenaardig? En ik kan zeggen, dat ik Londen ontvang, zoo hard en zoo goed als met één lamp maar eenigszins te bereiken is.

Ik woon hier minstens twee kilo-

Wie Donderdag voor ons zingt.

Sietse Hes Bolten, geboren te s-Gravenhage 1893, studeerde achtereenvolgens bij Louis Dornay 1912—1915. Thom. Denijs 1915—1920 Jos. Thyssen 1920—1922.

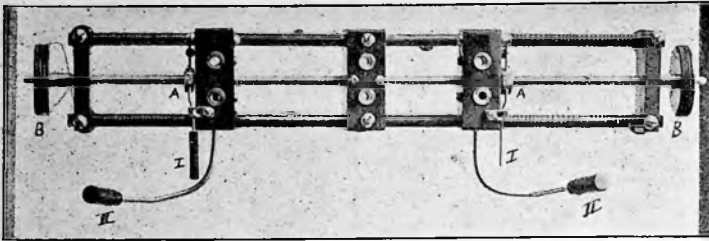
Thom. Denijs schrijft van haar o.a.: Zij is muzikaal, gevoelt de werken die zij zingt en heeft een warme sonore-mezzo sopraan stem van buitengewone omvang.

Sietse Hes Bolten trad reeds met veel succes in de meeste groote plaatsen van ons land op; ook zong zij reeds voor onzen Omroep bij welke gelegenheid zij zooveel bijval verwierf dat wij haar vroegen nog eens voor ons op te treden. Sietse Hes Bolten is een van onze meestbelovende jongere zangeressen, van haar kunnen we a.s. Donderdag 15 November verwachten een avond van hoogstaande kunst.

meter van elk ander amateur en als ik naar Londen luister hoor ik er zeker wel een stuk of vijf piepen. Ze pesten hier wel niet, maar zijn toch nog door de hardste muziek soms hoorbaar. Laatst heb ik met een vriend afgesproken om op de golf van Londen te seinen. Hij stemde af en als hij dan met de hand boven het toestel kwam, ging het gillen. We hadden teekens afgesproken en ik kon ze zeer goed hooren. Ik moest het anders aanleggen en niet goed afstemmen, want gelijk ik boven reeds zei, als mijn toestel goed staat, kan geen enkele beweging het uit zijn rustige rust halen. Ik stelde het dus zoo, dat het gilde, als ik aan de telefoonhuizen raakte. Hij had mij minder goed gehoord, wegens storing van OSA en OST.

Is het bekend, dat het gepiep zoover overkomt? Het hierboven aangehaalde geval is ruim twee K.M., maar op dien afstand wonen maar

Fijnregelbare parallelspoelhouder.

Op mijn ontvanger maakte ik voor eenige maanden een parallelspoelenhouder, zooals die destijds in den handel werden gebracht, doch met een kleine verbetering om wanneer ik ongeveer afgestemd was, fijn te kunnen bijregelen, en daar dit zeer eenvoudige apparaatje voor iedere amateur (ster) heel gemakkelijk is te maken doe ik er U een foto van te toekomen.

Het geheel is van eboniet, zoowel stangen als blokjes, doch de verschuifbare spoelen hebben in het midden een derde gat, waardoor vrij een asje met draad gaat. Wil ik nu fijn regelen dan druk ik het handel-tje I omlaag waaraan een halve moer

(A) zit en een spiraal veertje, zoo kan ik dus met de buitenste knoppen (B) regelen, trek ik het handel-tje weer terug dan blijft dit weer klem zitten en de spoelen zijn weer vrij om met handel II ineens heen en weer te schuiven.

Later heb ik dit zelfde toestelletje weer eenigszins veranderd en wel zoo dat ik alleen met handel II naar willekeur grof en fijn kan verschuiven, maar dit is niet zoo direct onder een ieders bereik om zelf te maken.

Hoogachtend,

A. Meulkens de Jong.

Rotterdam, 21 Oct.

uitgebreide bevoegdheid tot huiszoeking en in beslagname. Strafvollgelingen stelt de officier van justitie in onder toezicht van het telegraafbestuur.

Hiermee, zegt de schrijver, wordt wel alle hoop op een spoedige ontwikkeling van het amateurisme in Duitsland verstoord. De oude bureaucratie in Duitsland heeft een

twee amateurs, die Londen zoeken. De anderen die ik hoor, moeten minstens drie maal zoo ver wonen.

Donderdagavond luisterde ik naar den omroep en daar kwam er ineens een met een zwaai aanzetten, la-verde eenige malen en was stil. Gevonden, dacht ik. Vanavond bij het concert van den Eiffeltoren, was er ook een bezig, maar die was eenigszins weifelachtig, zoodat ik verplicht was, hem in de rubriek dollars te zetten, daar de Eifel toch wel iemand is, die met het grootste gemak te vangen is. Ik moet zeggen, dat ik het piepen wel eens graag hoor. Het doet zoo plezierig aan, te kunnen denken, dat er nog meer van 't gilde in de buurt bezig zijn.

Bij de Engelsche stations begint het echter ook al gauw te vervelen, want daar gaat het een beetje druk

taaiere natuur dan de waarde van de mark. Omgekeerd zou het beter zijn!

Omroep uit Hamburg.

Vrijdag j.l. hoorde de heer André te Driebergen om 4.50 een station dat op gaf Hamburg te zijn en te werken met een 550 watt-zender van Dr. Erich. F. Huth. Daarna werd or-

Het blijkt daar ook duidelijk uit, dat die verreweg het moeilijkst zijn te vangen.

Ik had het zoeven over OSA en OST. Daar hebben wij geregeld last van. Die seinen op een golf van rond 400 M. en sturen natuurlijk de heele boel in de war. Is tegen die lui niet iets te doen met den sluitkring van fig. 103 Draadloos Am. St.? U zou er nog eens over schrijven heb ik onthouden uit een der eerste nummers van Radio Expres.

* * *

Wij gelooven, dat men zich de ontvangst met een oogenschijnlijk veel te groote terugkoppelspoel zal moeten voorstellen als iets, dat gelijk op ontvangst met afgestemden plaatkring, waarbij de koppeling van de spoelen kan vervallen. Voor directe koppeling (toestel met slechts twee spoelen) geeft dit evenwel reeds met kleine

kestmuziek gegeven. Ik geloof tenminste niet dat het een gramfoon was. Zaterdag en vandaag hoorde ik het om den zelfden tijd niet. De modulatie van dit station is zeer goed evenals de sterkte.

Plan voor een tweede omroepstation te Londen.

De Engelsche Omroep Mij. wil te Londen behalve het tegenwoordige station 2 L O, dat in Savoy Hill, Strand is gevestigd, nog een tweede station oprichten, ten einde vanuit Londen twee verschillende programma's gelijktijdig te kunnen uitzenden. Met het tweede station wil men parlementaire debatten, lezingen en cursussen omroepen.

Draadloze op treinen.

De Fransche telegraafdienst heeft weer proeven gedaan met draadloze op treinen. Op de lijn Parijs-Havre bleef men tot Mantes, op de lijn Parijs—Orleans tot Augoulême in verbinding met Parijs. Men onder-vond de reeds van vroeger bekende moeilijkheden bij passeeren door tunnels en onder bruggen en de storin-gen door electriche geleidingen langs de lijn waren vrij sterk.

Mijn vrienden.

In R.-E. van 16 Aug. j.l. heeft de heer J. C. van Dijk eenige vragen gesteld over Morse Sounderen, althans over het oefenen daarin. Het verkrijgen van eenige vaardigheid in het opnemen kan ik elk amateur aanbevelen, maar ik geloof niet dat

antenne onzeker genereeren. Wij hebben er bovendien de proef nog eens van genomen en kregen wél effect met terugkoppelspoel 100 op de golf van 2 L O, maar grootere spoelen gaven geheel geen genereeren meer. Het zou moeten wezen, dat die van den heer Blommaart veel kleinere eigen-capaciteit hebben dan de onze. Anders is de zaak ons raadselachtig.

Hier willen wij bij voegen, dat wij althans met honingraatspoel no. 100 als terugkoppeling voor 2 L O. buitengewoon goede ontvangst kregen, ook inductief, maar dan moesten de spoelen bijna onder 90° staan. Overigens is het meestal beter, de lamp tot afslaan en op rand van genereeren te brengen door sterkere antenne-koppeling dan dat men den gloeistroom vermindert.

Redactie.

men daar aparte oefeningen voor behoeft te geven, want toen ik met kristal ontvangst de eerste vorderingen gemaakt had, en met de lamp aan 't zoeken ging, zat ik er danig mede verlegen, wien ik zou volgen. Waar dus werkelijk een wil is om het te leeren, daar is de gelegenheid er te over; het zijn toch niet allemaal snelzenders?

Welke emoties men als amateur kan meemaken, wil ik in een klein schetsje vertellen, wellicht moedigt dit nog eenige onbekenden aan de telegrafie te leeren.

't Gaat er dan over een paar, die ik zoo vrij ben, mijn vrienden te noemen. Veel had ik over hen gehoord, zoowel in de techniek als in geschrifte, maar hun stem kende ik niet. De eene vriend werkte niet ver weg en ik heb naar hem gezocht met lange en korte glijspoelen, met lamp en honingraat gewikkeld van 21 tot 600 primair en secundair, maar ik herkende hem niet, wellicht sprak hij niet of moest men hem hoogerop zoeken; mijn zinnen kwamen niet tot rust; een paar grootere spoelen werden opgedaan en ja, op een avond een tenorstem sprak z'n naam uit en niet eenmaal, neen tot moe wordens toe en dan steeds naar z'n vriend vragende, of ik hem niet begrepen had. Dat was hem dus, maar nu ik hem gevonden had, was ik nog niet van hem af. Hij drong zich bij mij op, wel wat al te vriendelijk, steeds z'n naam opgevend, en met een stem, dat des morgens mijn ooren er nog van tuiten. Om van hem af te komen, heb ik alles geprobeerd en of ik nu al kleine spoelen in plaats of wel groote, de minste onhandigheid er mee en zijn stem klonk weer QRK, QRK. Het drong overal op door, z'n stem, hoe onbekend ook voorheen, vervolgde mij ofwel hij klonk hard of wel hij klonk zachter, steeds bemerkte ik dat hij maar riep, alsof ik hem niet begreep. Zelfs op kristal zacht fluitend was hij doorgedrongen, en toen op een avond is het gebeurd, dat wij vrede sloten en hij z'n golf zou trachten te veranderen.

Ik kreeg toen met hem te doen. Zijn afscheid van een verren vriend in Insulinde was roerend en angstvallig n n, g n, g n, s l, s l, n n, s l, n n, s l, s l, s l, n n n. Zijn QRU naar Am. klonk wanhopig of zijn laatste uur geslagen was. R-E. bracht ons de ontkenning. Verbindig tijdelijk opgehouden wegens verbetering antenne-isolatie in de kloof, de vrienden zouden dus eenigen tijd zwijgen.

Omroepstation Fa. Velthuisen, den Haag.

P C K K.

Bij het bouwen van dit station moest rekening gehouden worden niet 't feit dat de zender en de antenne zijn geplaatst te midden van het oudste gedeelte der stad. Geen mooie platte daken, waarop stevige masten gezet konden worden, geen gelegenheid tot het bouwen van een tegencapaciteit en dergelijke het nuttig effect vergrootende zaken meer. De antenne kon met de grootste moeite op sommige punten slechts 4.50 meter boven de daken gevoerd worden. De energie, waarmee gewerkt werd, aanvankelijk slechts gering, werd dra opgevoerd tot ongeveer 100 Watt primair. Met deze energie werd het station in Antwerpen goed verstaanbaar gehoord.

De machine, die de benodigde plaatsspanning levert, geeft 1500—1800 Volt. Maximale belasting ongeveer 1000 milli-amp. Door een goed geïsoleerde leiding wordt de stroom gevoerd naar den zender welke, evenals de afgebeelde klankzaal is geplaatst op de eerste verdieping. Na een filtersysteem doorloopen te hebben, waarin de commutator-fre-

quentie wordt onderdrukt, wordt de spanning naar den oscillator gevoerd. De oscillator wordt thans nog direkt besproken, doch als definitief de zendvergunning verlengd is, wordt er met een modulatorlamp gewerkt ten einde een krachtiger modulatie in verhouding tot de vrij sterke draaggolf te verkrijgen.

De microfoons die in de klankzaal zijn opgesteld, zijn vier in getal.

De stroomsterkte van iedere microfoon kan door den bedienaar van den zender, die op een contrôle-ontvanger meeluistert, van uit de zendkamer geregeld worden.

Twee der microfoons, één met grooten trechter, en één op de piano naast de lamp, zijn goed zichtbaar in de foto.

De ontvangen rapporten verklaren allen, dat de kwaliteit der uitgezonden muziek goed is te noemen, terwijl zoo goed als geen last werd ondervonden van een machinetoon.

De geheele klankzaal, zoowel muren als plafond, zijn met doek bekleed, om eventuele weerkaatsing van het geluid zooveel mogelijk tegen te gaan.

Echter vóór ik er op bedacht was kwam hij weer opzetten, en toen op een Zondagavond, hij had al menigmaal zijn naam genoemd en een bemerkte erbij die mij interesseerde om naar hem te luisteren, hij had den verren vriend wat nieuws te vertellen en niet in vreemde taal of te-

ken combinaties, neen zuiver Hollandsch, mogelijk mocht ik het ook weten. „Dr. de Groot, Dr. de Groot, Malabar, Malabar, de bedoelde veranderingen enz.“, klonk het in mijn ooren. Kijk dat deed mij goed: veranderingen, wellicht verbeteringen berichtte hij zijn vriend en maakte

Draadloosheidjes.

IV. De „dubbele variometer“.

De „dubbele variometer“ is minstens driemaal ontdekt geworden. Eerst door eenen meneer Tetepapate. Die ontdekking was weinig belangrijk. — Daarna door Corver, die hem noodig had voor zijn boek. — En eindelijk nog eens door den heer Leistra. De laatste ontdekking is definitief geweest.

Zonder de Engelsche concerten zou hij echter als figuur 56 in Corver's werk nog een zalige rust genieten.

Hij is verder een ding van verrassingen. Voor velen aangenaam, voor enkelen teleurstellend. Radio-handelaren zijn echter met zijn bestaan nogal ingenomen.

De „dubbele variometer“ is een wezen van onzen tijd. Al was het alleen maar, omdat hij van beroep „bezuiniger“ is. Hij heeft o.m. uitgevonden, dat hij vaak een hoogfrequentlamp, altijd een fijnregel- en gedeeltelijk een primaire condensator kan vervangen.

Zijn naam heeft hij niet op eerlijke wijze verkregen. Maar dat is al lang vergeten en vergeven.

Hw.

daar geen geheimen van. Na dien neemt hij zich echter voor mij in acht; trachtte ik eerst van hem af te komen, nu tracht hij het te doen en hij slingeret met zijn golf naar hooger sferen, maar helaas nu ik hem ken, zijn stem versta, ontgaat hij mij niet meer. Waarom ik hem mijn vriend genoemd heb? Omdat hij ook amateur, met een raam werkt, spoelen en condensators opstelt, primair en secundair probeert. Zijn opzet is grootscher — en terecht! — ik hoop dat hij slaagt en ik meen dat hij slaagt.

D. V. te Blo.

Bescherm uw oogen!

Hierbij verzoek ik U beleefd opname van het volgende, dat als waarschuwing gelden kan voor vele volbloed radio-amateurs.

Bescherm uw oogen voor het helle licht van de ontvanglamp. Reeds eerder werd in „Radio-Expres“ hier de aandacht op gevestigd. Wanneer een radio-amateur, die met verschillende lampen werkt, 's avonds na gedane dagtaak eenige uren wil luisteren naar het vele moois, dat onophoudelijk den ether ingeslingerd wordt, en zijn oogen aangetrokken worden door die fascinerende lichten, zal hij na verloop van eenigen tijd dikwijls langzaam zijn oogen achteruit zien gaan.

Daarom, maakt uwe lampen mat. Koopt een blijke ripolin en verf uw lampen wit. Een eenvoudige en goedkope remedie, die zeer doeltreffend is. Zouden de lampenfabrikanten hun lampen niet met matglas kunnen maken? Dan was men ineens klaar.

Den Haag.

P. von Lindern.

Bepaling der polariteit bij batterijen.

Het bepalen van de polariteit van een stroombron, is vaak van belang, vooral voor amateurs die hun accu's zelf laden.

Er zijn natuurlijk vele middelen om deze polariteit te bepalen, zooals bijv. poolreageerpapier; verschil in aantal positieve en negatieve platen bij accu's; verschillende kleur van positieve- en negatieve klemmen; maar een van de eenvoudigste, — en tevens betrouwbaar en goedkoop, wat een voornaam ding is voor amateurs — is wel het volgende middel, hetgeen wij aan boord ook zeer dikwijls toepassen.

Men neemt een bak water, natuurlijk geen gedistilleerd water, daar dit, zooals men weet, niet geleidend is — en doet er desnoods nog een ietsje zwavelzuur uit een accu bij.

Nu plaats men de beide draden, waarvan men de polen wil weten, in den bak water, doch zorge ervoor dat de beide draden elkaar niet raken, daar dit natuurlijk kortsluiting tengevolge heeft. Men zal nu kunnen opmerken dat er aan beide polen een gasontwikkeling ontstaat; m.a.w. men ziet rondom beide polen gasbellen zich vormen, en naar het wateroppervlak stijgen, echter aan de eene pool meer dan aan de andere, zóó, dat dit verschil zeer goed op te merken valt. De pool waar nu de meeste gasbelletjes ontstaan is de negatieve of — pool.

Wil men de polariteit weten van een zwakke stroombron, dan zorge men er voor, dat het water goed geleidend is en houde de beide draden dicht bij elkaar; van een sterke stroombron wordt deze afstand naar evenredigheid grooter, ja ik ben zelfs wel eens tot 160 Volts gegaan.

In de hoop dat vele amateurs of radio liefhebbers hiervan profijt kunnen trekken, teeken ik

Hoogachtend,

A. Schuilenburg.

Aan boord S.S. Ellewoutsdijk, Melthil, Schotland.

Electrisch lasschen van bladtin.

Wanneer men een condensator maakt, komt het dikwijls voor, dat men twee stukken bladtin deugdelijk geleidend op elkander wil bevestigen. Vanwege de oneffenheid van een soldeerplaats is in zulke gevallen solderen meestal onmogelijk. Men kan dan met succes de volgende methode toepassen:

Neem een gewoon potlood en slijp daar een lange stompe punt aan. Wind hier een koperdraadje om, dat er dus goed contact mee maakt. Het uiteinde van de punt moet vrij blijven.

Leg nu de te lasschen stukken op elkaar en verbind het onderste via een regelbaren weerstand met een van de polen van een scheltransformator, waarvan de andere pool verbonden is met het om de potloodpunt gewonden koperdraadje. Strijk nu met de potloodpunt snel over de te lasschen plaats en het lasschen is geschied. Wanneer alles goed gegaan is, zal men, de bladtinvennen tegen het licht houdende, de laschplaats zien als een regelmatige rij van kleine openingen.

Om te slagen, is het beslist noodzakelijk, dat de potloodpunt stomp is en dat de stroomsterkte de juiste waarde heeft.

H. O. R.

Nieuwe gelijkstroomgenerator.

Volgens „The Electrician“ van 2 Nov. hebben Evershed en Vignoles een nieuwen generator ontworpen, die voor kleine lampzenders 600, 800 of 1000 volt kan leveren bij afname tot 40 milli-ampère (ankertoeren 1200—2800 per minuut). In dezen generator zijn het commutatorsegment, de verdeling van den magn. krachtstroom tusschen de poolstukken en het anker zoodanig ontworpen, dat practisch geen pulsaties in den opgewekten gelijkstroom voorkomen en men zonder afvlakrichting een zoo gelijkmatigen stroom verkrijgt, dat deze van den stroom eener batterij niet is te onderkennen.

De Engelsche Omroep.

Aan de programma's der Engelsche stations is het volgende ontleend:

London, 2 L O, 363 M. 8 Nov. 7.50 Shakespeare avond te geven door alle stations, uitgezonderd Birmingham en Aberdeen die een eigen Shakespeare avond geven. 10.20—11.20. Dansmuziek te geven door het „Savoy Orpheans“, in 't Savoy hotel (wordt ook door alle stations gegeven).

9 Nov. 7.50—9.05. Anglo-Hawaiian spelers.

9.05—11.20. Speeches bij het Lord Mayor's Banquet (wordt door alle stations gegeven). Het 2e nieuwsbulletin wordt dezen avond eerst te 11.20 gegeven en door alle stations.

10 Nov. 7.55. Dansmuziek 2 L O, dansorkest tot 10.50.

14 Nov. Speciale buitengewone avond wegens herdenking van het 1-jarig bestaan van den Omroep in Engeland.

Cardiff, 5 W A, 353 M. 8 Nov. Welsh avond, zang en voordracht. 9.50 tot 11.20 London programma. 9 Nov. 7.55. „The Silurian Gleemen”. 9.05 programma London. 10 Nov. Orkest en zangnummers.

Manchester, 2 Z Y, 370 M. 8 Nov. London programma. 9 Nov. 8.10—8.35 Zangnummers. 8.35—9.05, aansluiting voor orkest muziek met Piccadilly bioscope. 9.05, London programma. 11.20 2e nieuwsbulletin. 10 Nov. solonummers.

Bournemouth, 6 B M, 385 M. 8 Nov. London Programma. 9 Nov 7.50 orkest 9.05 Londonprogramma. 11.20 nieuws. 10 Nov. 8.20—10.35 Speciaal Dansprogramma door Senior's Dance band.

Newcastle, 5 N O, 400 M. 8 Nov. London programma. 9 Nov. 7.50 Orkest en Zangnummers. 9.05 London programma. 11.20 nieuws. 10 Nov. 7.55; 8.25; 9.05; 10.05 en te 10.20. Band 6th City Battn. Northumberland Fusiliers.

Glasgow, 5 S C, 415 M. 8 Nov. London programma. 9 Nov. 7.50 Orkest. 9.05 London programma. 10 Nov. 7.55 The Glasgow Corporation Tramway pipe band tot 9.05, daarna orkest en zangsolo's.

Birmingham, 5 I T 423. 8 Nov. 8.05—8.50 en 9.20—9.50. Shakespeare stukken van station (niet te verwarren wat 2 L O geeft voor alle andere stations) 10.20—11.20 London programma. 9 Nov. 9.05 London programma. 10 Nov. 7.50 orkest en solo nummers. 11 Nov. „The Last Post” van Stamford. 14 Nov. „Hiawatha” van Coleridge.

Aberdeen, 2 B D, 495 M. 8 Nov. Shakespeare avond. 10.20 London programma. 9 Nov. 7.50 orkest en solo's. 9.05 London programma. 10 Nov. 7.50; 8.05; 8.50; 9.05; 10.05 en te 10.30. Orkest door het muziekcorps van het 4de batt Gordon hooglanders.

Cardiff, 5 W A, 353 foutieve boeking. 8 Nov. Van 7.50—9.50 niet London programma wel van 9.50—11.20, maar van 7.50—9.50 Welsh avond, zang en voordracht.

Radio-Concerten.

Programma van het concert op Vrijdag 9 November 9 uur nam. Uit te zenden met den zender der firma Ch. Velthuisen, den Haag. Roepletters P C K K, golflengte 1050 meter; te geven door madame Koch, piano; signor Nando-Nandi, viool.

1. Menuett, L. van Beethoven; 2. Larghetto, Pietro Nardini; 3. Sonate, T. M. Veracini; 4. Melodie, Chr. Gluck; 5. Chanson Meditation, Cottenet; 6. Cavatine, V. J. Raff; 7. Serenade, G. Pierné.

Voor den N. S. F. zender treden a. s. Zondag op de Heer Louis ten Kate, bariton, Laren en de dames W. Rusche (zang), Amsterdam en Sajat (piano), Amsterdam.

Verder zullen medewerken het dubbel mannenkwartet van „Apollo” uit Hilversum en een orkest van mondharmonica spelers van de buurtvereniging „Over 't Spoor” aldaar.

Programma van het radio-concert, Dinsdagavond 13 November 1923 van 8 tot 10 uur, op een golflengte van 1100 Meter, uit te zenden met den telefoniezender P. C. U. U. van het Heussenlaboratorium, Sonostraat 77 te 's-Gravenhage, met medewerking van „The Syncopating Stork” (The Hague Jazz Boys) onder leiding van den Heer W. P. Poppink:

1. The Stork March (Muziek W. P. Poppink), 2. Tricks, 3. La femme à la Rose, 4. Sun kist Rose, 5. Toot, toot, tootsie, 6. Greenwich Witch, 7. I ain't nobody's darling, 8. Dumbell, 9. Yes, we have no bananas, 10. Wana, 11. Kalua, 12. Mr. Galleger & Mr. Shean.

Radioclub te Tiel.

Maandag 22 October 1923 is opgericht een „Radio Club” voor Tiel en omstreken, aanvankelijk met 19 leden.

Doel der club 'is, de liefhebberij op het gebied van radiotelefonie- en telegrafie aan te moedigen en ook inlichtingen te verstrekken in het clublokaal, gedurende vergaderingen, tot het zelf bouwen van radiotoestellen enz.

Tot voorzitter werd gekozen, de heer Mr. W. J. H. Stam te Tiel, Lingedijk 112 en tot overige bestuursleden, de heeren A. Launspach, Tiel, Westluidenschestraat E 37, en J. J. A. Baggermans.

Nieuwe leden kunnen zich aanmelden bij den secretaris der club, Westluidenschestraat E 37.

DRAADLOOZE CARICATUREN.

ZÉÉR LOSSE KOPPELING.

ELK
RADIO-AMATEUR
dient lid te zijn van de

NEDERLANDSCHE
VEREENIGING
VOOR

RADIO-TELEGRAFIE.

Hoe krachtiger de Vereeniging is, hoe beter zij voor de belangen der radio-amateurs en -liefhebbers kan waken!

* * *

Inschrijvingsbiljetten worden op aanvraag zonder eenige verplichting toegesonden.

Vonkjes uit de Radiowereld.

Aan Harold H. Beverage, den uitvinder der Beverage-antenne (lange aan beide zijden gearde en weinig storingen gevende draad) is door het Amerikaansche Institute of Radio-Engineers de Liebmann-Memorial-prijs van 500 dollar toegekend.

Laagfrequenttransformatoren „Energo“.

Door de N. V. Techn. Handelsbureau J. C. van der Velde te den Haag worden ons ter beproefing gezonden een paar laagfrequenttransformatoren van Engelsch fabrikaat, die door deze firma in den handel worden gebracht. Het zijn transformatoren van het gewone Engelsche model, verhouding ongeveer 1 : 4, geschikt zoowel voor eerste als volgende versterkingslampen; de gelijkstroomweerstand der primaire wikkeling is 800, van de secundaire 1600 Ohm. De resultaten, welke wij ermede verkregen, zijn zeer goed en de afwerking is ook alleszins bevredigend.

Nieuwe prijscourant.

De firma Herm. Verseveldt, den Haag, zond ons haar nieuwe November-prijscourant van complete ontvangtoestellen, zoowel primair als secundair en ev. met ingebouwde versterkers. Naast de toestellen van eigen fabrikaat worden ook tijdelijk Lorenz-ontvangers aangeboden.

Ingezonden.

Geachte Redactie.

Is er onder de vele lezers van uw blad niet iemand, een firma, of een groot blad, dat de diensten kan gebruiken van een marconist?

Ik heb het oog op een blind jongmensch, die in staat is, de opgenomen berichten direct op een gewone schrijfmachine weer te geven, zoodat zijn lichamelijk gebrek hem feitelijk in geen enkel opzicht doet achterstaan bij anderen in zijn vak.

Zijn werk, dat mij werd getoond, ook in vreemde talen, ziet er uitstekend uit, en ik hoop dan ook, dat door dit stukje een plaats voor hem gevonden zal worden, daar hij door omstandigheden, na op verschillende bureaux tot tevredenheid zijner patroons te hebben gewerkt, nu werkloos is geworden.

Gaarne zal ik op brieven aan de redactie nadere inlichtingen verschaffen.

Hoogachtend,

Den Haag, Oct. 1923. A. v. B.

Vereenigingsnieuws.**Afdeling Den Haag.**

A.s. Vrijdagavond 8 uur cursus afd. A., afdelingszaal.

* * *

Zaterdag 17 November zal de heer J. Corver voor de afdeling een lezing met demonstratie houden over: „Raamontvangst van Engelsche telefonie met het Armstrongschema“. Convocatie wordt hierover nog aan de leden verzonden.

Het Bestuur.

Afdeling Rotterdam.

Ledenvergadering op Woensdag 14 November 's avonds 8 uur in het Clublokaal, Weste Wagenstraat 78, voor behandeling van een voorstel van het bestuur tot royeering van een aantal leden wegens wanbetaling.

Om 9 uur tweede ledenvergadering.

De agenda bevat o.a. belangrijke mededeelingen, bespreking wintercampagne en een voorstel van het bestuur tot decharge van den vorigen secretaris-penningmeester.

Het Bestuur.

Afdeling Utrecht en Omstreken.

De bijeenkomsten der afdeling zullen tot nader bericht plaats vinden iederen tweeden Vrijdag der maand (eerstvolgende bijeenkomst dus op Vrijdag 9 November) des avonds 8 uur, Nieuwegracht 51.

Convocaties worden niet meer rondgezonden.

Vragenrubriek.

Stukken voor deze rubriek in te zenden op een afzonderlijk vel papier (of briefkaart) met opschrift „Vragenrubriek“.

Scheveningen.

I. v. d. H. — Uw resultaat met ontvangst op gas- en waterleiding is werkelijk heel goed, maar het voldoet niet in alle huizen evenzeer. Beschrijf uw toestel eens.

Arnhem.

P. v. W. — De door u gehoorde storing lijkt ons toe afkomstig te zijn van een motor of gelijkrichter, die in uw naaste omgeving werd in 't werk gesteld. Dan is er helaas geen afdoend middel tegen.

Helder.

L. R. — Tot 1 Sept. 1924 nu.

Ijmuiden.

C. J. O. — Het door u gehoorde Duitsche station was vermoedelijk

Königswusterhausen. Het andere het nieuwe Belgische (zie vorig no.).

Goirle.

Ch. J. — De beide door u genoemde materialen zijn meestal niet zoo dun te maken dat zij als isolatiemiddel tusschen condensatoren met voordeel gebruikt kunnen worden. Neemt u liever mica. De roosterspanning voor een laagfr. versterkingslamp kan met spanningsregelaar en 4 volts batterijtje worden verkregen.

De serie cond. kan het beste tusschen antenne en toestel worden geschakeld.

Tilburg.

W. N. — In uw schema ontbreekt de verbinding van eene zijde sec. spoel met gloeidraad en de gloeidraad der 2de lamp laagfrequent is kortgesloten geteekend. Misschien zijn dat teekenfouten? Als u maar niet bij de montage soortgelijke vergissingen hebt begaan! Overigens hebben wij alleen aan te merken, dat u één regelweerstand heeft voor de 2 laagfrequentlampen. Die kunnen daardoor wel eens te weinig gloei-stroom krijgen. Regelwestanden zijn bij gebruik van D-lampen niet absoluut noodig voor 4-voltsaccu en wel in tallooze gevallen de oorzaak van ellende.

Brunnen.

M. C. S. — Elk systeem laadrichting heeft voor zich bepaalde voordeelen. Het is daarom lastig u een bepaald systeem aan of af te raden. Het beste zal zijn dat u van de verschillende soorten bij de betrokken firma's eens een beschrijving vraagt. Over het algemeen is zelf laden billijker. Als de spanning hoog genoeg is, kan men de accu's het beste in serie geschakeld laden.

De door u gebruikte lamp zal in kwaliteit achteruit gegaan zijn.

St. Nicolaasga.

G. J. S. — Het door u gehoorde station was Londen. Indien u de Philips-dubbelroosterlampen 6 volt gloei-spanning geeft moogt u daarvan wel een goeden voorraad houden, want daartegen zijn zij niet erg lang bestand. U doet beter met een antenne buitenshuis te spannen.

Amsterdam.

R. S. — Waar u niet opgeeft voor welk golfmeetbereik u uwen ontvanger wenschte te bouwen, kunnen wij niet opgeven hoeveel windingen draad er op uw spoelen moeten worden gewikkeld.

L. L. — Over trillergelijkrichters verschijnt een artikel in het Dec.-nummer van „Radio-Nieuws”. Eenige constructie-aanduidingen in een volgend no. R.-E.

E. A. A. is Aranjuez (Spanje), G. L. A. is North-Weald (Gr. Br.). K. I. W. is ons niet bekend.

Repareren van lampen is bij de tegenwoordige prijzen dikwijls niet meer loonend.

Het in uw laatste vraag gedane voorstel is om verschillende redenen moeilijk uitvoerbaar.

Rotterdam.

H. W. — Condensatoren, zooals beschreven op pag. 42 Draad. Am. Station, met 22 vaste en 21 losse platen zijn voor uw doel zeer geschikt. De roostercondensator behoeft niet variabel te zijn. Veranderingen aan het schema geven geen verbetering.

A. P. J. — Uw schema is goed voor zoover we konden nagaan. Alleen de tekening van den serie-parallelschakelaar begrijpen we niet. Verzoeken overgens bij inzending van een schema geen terugzending te vragen. Dat geeft ons alweer extra werk.

Gouda.

P. G. v. A. — Gebruik transformator 5 (die overgens niet bijzonder geschikt is) als eerste en No. 3 als tweede. P is de primaire, S de secundaire wikkeling.

Schiedam.

J. R. — De wettelijke bepalingen spreken alleen van elektrische geleidingen, die op afstand van telefoondraden moeten blijven. Een tui is zeker geen elektrische geleiding.

Sauwerd.

M. J. A. — Bedoeld station ons onbekend. Zie een foto bij uw toestelbeschrijving, dan zullen we zo mogelijk een en ander samen plaatsen.

Delft.

L. D. — Weerstandverschillen door kortsluiting in honingraatspoelen zijn doorgaans te klein om bij doormeting met voltmeter voor den dag te komen. Gewoonlijk is ook de weerstand, die men zou behooren te vinden, niet bekend. Een eenvoudig middel om zulke kortsluitingen te constateren, is er niet.

Gorkum.

A. J. T. — Wend u voor buitenlandse periodieken tot den boek-

handel. Het station P.C.G.G. is nog niet normaal. De hinderwet-bemoediging is nog niet opgeheven. No. 35 wordt gezonden.

Nijmegen.

E. R. — Bij de Engelse telefonie zijn sterktewisselingen steeds min of meer aanwezig door hetgeen de Engelschen „fadingeffect” noemen. Oorzaak daarvan nog niet volledig bekend. Zie R. N. van 1922. Een speciale ontvangantenne zal daartegen niet helpen.

Haarlem.

H. V. — U zult lekweerstand moeten aanbrengen, niet over rooster, maar direct van rooster naar min. gloeidraad.

Leeuwarden.

J. S. — Bij schema Koomans fig. 108 kan de eerste lamp met schakelaar gedooft worden bij niet-gebruik. S.S. dubbelrooster is er geschikt voor, waarbij alleen nog hulprooster (dat is het 1ste) aan + hsp. is te leggen.

Alkmaar.

C. J. T. D. — Wij hebben geen ruimte, al uw vragen te beantwoorden. U zult daarvoor eens een goed boek over electriciteit moeten bestudeeren. Een voltmeter heeft veel te hoogen weerstand om daar doorheen een lampje te laten branden. Tegenwoordig gewikkelde honingraatspoel genereert met andere als de verbindingen omgekeerd zijn. Gileffecten als spoelen maar éénpolig zijn aangesloten, hebben geen praktische betekenis. Ieder gebruikt zijn honingraatspoelen zóó als het 't best gaat. Zie over selectieve hoogfrequent versterking laatste en volgende nos. Radio-Nieuws over Sambeek; 4 lampen is gewoonlijk maximum. Er is natuurlijk een secundaire cond. bij nodig. Laagvac. lampen werken met geringere plaatspanning, kunnen als detector vooral zeer goed zijn, maar zijn minder constant en onderling minder gelijk dan hoogvac.

Katwijk a/z.

H. B. — Heeft u eerste en tweede rooster uwer S.S.-lamp niet verwisseld?

Sas van Gent.

R. V. — Over ontvangst van korte golven op Augustusschema, aan het lange golf einde van de spoel is een artikel verschenen in „Radio Nieuws” van 1 Dec. 1919.

Oudkarspel.

P. S. — Voor wikkeling van een

raam is de draadsoort niet van veel belang; 0,6 geëm. is goed als u maar geen kortsluitingen maakt door over elkaar winden.

Nieuwerkerk.

C. H. v. A. — Station ons onbekend.

Den Haag.

M. v. K. — Een spaartransformator heeft één spoel, waarvan een deel is afgetakt als secundaire. Een scheltransformator kan voor uw doel primair niet genoeg energie opnemen. Zie over zelf berekenen van transformatoren „Radio Nieuws” 1923.

C. H. — Radio électricité, 14 daagsch, in den boekhandel te bestellen.

Hengelo (O.).

W. M. v. O. — De eerstgenoemde antenne van 20 M. verdient in uw geval beslist de voorkeur. Het is inderdaad mogelijk dat uw toestel met een andere lamp beter zal werken. Zie over invloed van hoogsp. geleidingen het desbetreffende artikel in ons vorig nummer.

Elst (G.).

H. B. — Het door u genoemde schema is goed.

Zwolle.

J. T. — Telefoons met verschillende weerstand schakelt men het best in serie. Of een fijnregelcondensator met 5 platen beter is, dan een met 2 platen hangt voor een groot deel van den onderlingen afstand der platen af. Een cond. met 2 platen is echter gemakkelijker te maken. Schema fig. 66 is zeer goed met de condensatoren van 23 platen uit te voeren. Fijnregeling is daarbij niet noodzakelijk.

De prijs van losse no's van R.-N. is f 0.75. Voor uw 5e vraag verwijzen wij naar het antwoord aan M. C. S. te Brummen, in dit nummer.

Uw schema is, uitgevoerd met variometer, geschikt voor telefonie-ontvangst.

Ochten.

D. F. — Ook wij hebben waargenomen dat de golfengte van sommige der Engelse stations den laatsten tijd weer niet steeds geheel constant is. Ook is het verschil in golfengte tusschen de Engelse stations onderling vaak wat erg klein, hetgeen er de zaak niet gemakkelijker op maakt. Aan de ontvangzijde is tegen een en ander niet veel te doen.

Ter Apel.

P. v. B. — Hoe hooger de masten eener antenne zijn, hoe beter. Indien u de antenne spant van A naar D moeten de beide masten minstens 5 M. hoog boven de daken zijn. In het andere geval moet de mast in den tuin minstens 8 meter hoog zijn.

De masten worden op het dak geplaatst door middel van 4 afspandraden, welke strak getrokken, loopen vanaf den top der mast naar de 4 hoeken van het dak. Desgewenscht kunnen ter halve hoogte van den mast op dezelfde wijze nog 4 afspandraden worden aangebracht.

Appingedam.

J. S. — In uw schema ontbreekt over den roostercondensator der 2 laagfr. verst. lamp de lekweerstand. Dit is vermoedelijk de oorzaak waarom deze slecht werkt.

Schoten.

H. J. L. — P C G G is inderdaad nog steeds niet weer ten volle in orde. We hopen, dat 't binnenkort van zijn ziekte herstelt.

Voor uw antenne zouden we u raden, in uw geval vier draden van 8½ meter aan te brengen, aan beide zijden tusschen de palen aan elkaar verbonden, dus een geheel gesloten net.

Driebergen.

P. J. A. — Voor de werking van uw hoogfrequent versterker is de plaatsing der verschillende spoelen van zeer veel belang. Wij zouden dus een nauwkeuriger omschrijving van de uitvoering moeten hebben om een poging te doen om na te gaan waarom de middelste lamp niet wil werken.

Amersfoort.

J. v. N. — Het is ons niet bekend, dat Londen Zaterdag 27 Oct. op 1000 meter zou hebben gewerkt. Toch is het wel vrij zeker Londen geweest, dat u hoorde. Een verklaring weten we niet.

Nunspeet.

A. v. H. — Wij kunnen, zooals meermalen al meegedeeld, ons niet belasten met 't ontwerpen van schema's naar ieders particuliere wenschen. U kunt al hetgeen u wenscht combineeren uit de schema's van Het Draadloos Amateurstation. Dat een trilplaat zoo vele verschillende trillingen gelijktijdig kan volgen, is inderdaad een physisch wonder.

Hoorn.

J. Z. — Uw wenschen worden voor een volgenden jaargang overwogen.

Afzonderlijke blaadjes inleggen is echter niet zoo eenvoudig. Een inductieve ontvanger ondervindt minder storing van andere stations; geluid niet sterker. U kunt dubbel.lamp als detector gebruiken en 2 hoogv. lampen in den versterker. Fig. 114 is zeer goed; daarbij moet inderdaad nog een antenne, prim. spoel, pr. cond. en aarde gedacht worden, gekoppeld met sec.

Zalt Bommel.

A. C. K. — De door u gedachte toestelcombinatie is zeer goed. Op het toestel is dan ook een schakelaar versterkt-onversterkt gewenscht.

KLEINE ADVERTENTIES.

(uitsluitend onder letters; firmanamen mogen er niet in voorkomen)

Prijs 1—5 regels f 2.50; elke regel meer 50 cent, alles bij vooruitbetaling.

Te koop gevraagd goed werkend radio-toestel, compl. met toebehooren.

Br. m. voll. omschrijv. aant. lampen enz. letter R. E. 114 Bur. van dit blad.

Honingraatspoelen

zuiver machinaal gewikkeld n°. 25—500 f 5.—, met luxe montage f 13.— Vele tevredenheidsbetuigingen.

Brieven onder letter R. E. 115 Bur. van dit blad.

HOOGFREQUENTIE-VERSTERKING.**AMATEURS!**

Gebruikt voor telefonieontvangst hoogfrequentie-versterking en vraagt alvorens tot het bouwen van een versterker over te gaan bijzonderheden over onze

RADIOLA TRANSFORMATOREN.

Terwijl een ca. 80.000 Ohm weerstand bij een Fransche lamp in weerstandsversterker voor korte golven een versterkings-coefficient geeft van ongeveer 2 en voor golven van 1500—2600 meter ongeveer 6 bereikt men met de Radiola transformatoren resp. de coefficienten 8 à 10 en ruim 10.

Prijs f 4.25.

S. F. R. - Lange Poten 15^a - DEN HAAG.

GROBBEN EN C^o.

DAGUERRESTRAAT 97 — DEN HAAG.

Mica condensator, variabel 0.001 m.f. f 5.25. — „Brunot”, dubbel koptelefoon, uiterst gevoelig, 2 X 2000 Ω f 12.50. — Luidspreker, met regelbare kernen, zeer zuiver geluid f 16.—.

— Fransche lampen met porceleinen voet.
Metal f 6.—. Fotos f 6.50.

VERTEGENWOORDIGERS:

LEIDEN.
H. C. ZINDEL.
LANGE MARE 8.

HAARLEM.
J. FORTGENS JR.
ANEGANG 31.

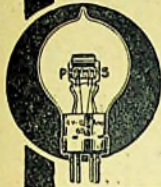
Radio Telegrafie in de Tropen

door Dr. Ir. C. J. DE GROOT.

Prijs: ingenaaid. f 5.—

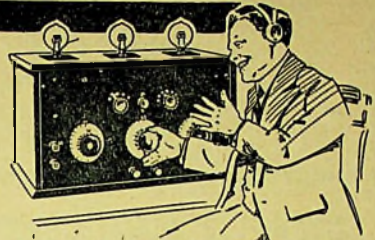
in batikband „ 7.50

Uitgave van N. VEENSTRA te 's-Gravenhage.

Keihard!

Wanneer ge werkelijk genot wilt hebben van Uw toestel, bedenkt dan, dat Uw succes afhangt van Uwe lampen. Wij beschikken over een staf van een 100-tal Doctoren, Ingenieurs en Laboratorium-onderzoekers. Onze lampen voldoen dan ook aan de hoogste eischen en verzekeren prachtige resultaten.

Capitol

PHILIPS

**GEHOORZAAL
„CONCERTOFOON“**

462 SINGEL b/h Koningsplein.
AMSTERDAM. - Tel. 35222.

GEOPEND DAGELIJKS
VAN 9-6 UUR.

Wij verkoopen
de nieuwste en beste

RADIO-ONTVANGTOESTELLEN en TOEBEHOREN.

Vraagt geïllustreerde Prijscourant.

VERTEGENWOORDIGERS:

'T GOOI
GOOISCHE FOTOHANDEL
KERKSTRAAT 106
HILVERSUM
TEL. 1116.

DORDRECHT
GEBR. VAN DIJK
112 NOORDENDIJK
TEL. 923.

Electro Technisch Werktuigkundig en
Radio Bureau

J. V. BERGMAN

Delft, Oosteinde 122a.

Telefoon 662.

LEVERT ALLE ONDERDEELEN
voor Uw ontvangtoestel tegen de laagste
prijzen. — Vraagt U eens prijscourant.

't Hart en Hegeman Materiaal
bespaart U vele onaangenaamheden.

**Radio Technisch Bureau
HERM. VERSEVELDT.**

Hugo de Grootstraat 98-100. DEN HAAG. Tel. M. 4969.

UIT VOORRAAD LEVERBAAR:

de S. F. R. hoogfrequenttransformator	f	4.25
Voltmeters van 0-12-120 (in zwaar nikkelen uitvoering)	"	6.50
Spoelhouders (platte en ronde modellen) per 8 stuks	"	3.80
" gemonteerd op gepolijst ebonieten plaatje	"	4.75
" met fijnregeling	"	6.—
Philips dubbelroosterlampen plaatspanning 4-12 volt	"	10.—

Verder alle **General Radio** artikelen;
gebruik deze! Wij garanderen U succes!

Hebt U reeds kennis genomen van de

tijdelijke prijsverlaging der **Murdock** artikelen?

Zoo niet, vraag dan nog heden onze **PRIJSCOURANT**, welke gratis en zonder eenige verplichting wordt toegezonden.

CONDENSATORS.

No. 2. Aan de lagering van de as — een der meest belangrijke punten! — wordt bij vele condensators onvoldoende zorg besteed.

Soms loopt deze zelfs direct in het eboniet van boven- en onderplaat. Gevolg: vroegtijdige ouderdomsgebreken.

Dit is „anders" bij een condensator der **GENERAL RADIO CO. CAMBRIDGE, U. S. A.**

A. A. POSTHUMUS,
TROMPLAAN 4a (Telef. 515) BAARN.

SCHRACK ONTVANGLAMPEN

MET DUITSCHE OF FRANSCH E VOET
UITERST SOLIEDE CONSTRUCTIE

PRIJS f 6.-

HANDELAREN BELANGRIJKE KORTING.

NED. RADIO MIJ. SECO.

NASSAU OUWERKERKSTRAAT 3 DEN HAAG.

Smith & Hooghoudt

Keizersgracht 6. — Tel. 34163.

AMSTERDAM.

BROWN

Loudspeaker type H2. . f 33.-

Loudspeaker type SP.. . f 67.-

Loudspeaker type H1. . f 70.-

Onovertroffen in geluidsterkte en zuiverheid van toon.

Prijscourant op aanvraag gratis.

Het nieuwste TELEFUNKEN Ontvangtoestel

duwt den gebruiker twee jaren vooruit. De Telefunken D met ingebouwd tweelamplaagfrequent brengt U middels geperfectioneerd variometer-systeem alle muziek en telefonie zoo krachtig, dat ge de, Amerikaansche muziek zonder hoogfrequent ontvangt als iets heel natuurlijks. De Broadcasting-stations klinken niet door Uw kamer doch door Uw geheele huis. Bezichtiging van het inwendige alleen reeds overtuigt U van de zoo hoog opgevoerde techniek. Is bovendien volmaakt vrij van inductie zoodat nadering van hand of lichaam niet de minste versterming veroorzaakt.

Prijs van dit zeldzame toestel slechts f 150.—. Met toebehooren groote 6 V. 54 a.u. accu, anodespanning, dubbeltelefoon en drie lampen f 225.—. Soortgelijke ontvangapp. B & E 315 zonder ingebouwde versterking f 65.— en f 45.—.

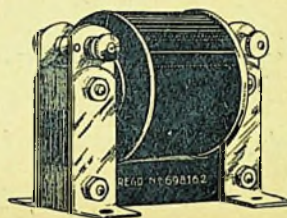
Plaatsing en advies bij aankoop kosteloos in het geheele land.

ALLE ANDERE ONDERDEELN.

ANT. VIJFTIGSCHILD,

TELEFUNKENARTIKELN.

GRAAFSCHEWEG 30 -- NIJMEGEN.

GARANTIE.

The Energo Transformer Co.

2. OLIVERS YARD

LONDON E. C. 1.

garandeert IEDERE door haar gefabriceerde Laagfrequenttransformator.

Indien Uw leverancier U deze niet kan leveren, schrijft U ons met opgave van den leverancier.

Let op het Regd. Nr. 698162.

De prijs der Energo Transformator bedraagt f 9.90.

Voor den handel:

N. V. TECHN. HANDELSBUREAU

J. C. v. d. VELDE,

DUNNE BIERKADE 26 — DEN HAAG.

Radio Electro Technisch Bureau

VAN SANTEN EN SCHILLING

Zwartjanstraat 69 — ROTTERDAM.

Als reclame leveren wij:

Germanie Telefoons 2 × 2000 Ohm.

Prijs zoolang de voorraad strekt slechts **f 8.50.**

Een Polige stekker vernikkeld f 0.15 en f 0.20.

Telefoonbusjes f 0.15.

GEBALANCEERDE CONDENSATOREN

Fransch fabriikaat met groote schaalknop 600 oM. **f 8.50,**
1200 oM. **f 10.—.**

Wij leveren uitsluitend prima materiaal tegen de
LAAGST mogelijke prijzen.

ALLE inlichtingen GRATIS.